

RIMFROST TEATERENSEMBLE PRESENTERER

MORTEN 11 ÅR

AV TORIL SOLVANG

RadsTUA Thin Light Norge

ExtraStiftelsen for og med barn

ffuk.no

Eramathwasehus

STÆRKERE

Les mer på: www.rimfrostteater.no

LÆRERHEFTE

For- og etterarbeid i forbindelse med forestillingen «Morten 11 år»
som din klasse skal se gjennom Den Kulturelle Skolesekken.

Kjære lærere og elever!

Når dere får dette dokumentet skal deres skole se forestillingen «Morten 11 år», og vi i Rimfrost gleder oss masse til å spille for dere!

I forbindelse med forestillingen har vi tenkt at det er fint om dere får litt informasjon om hva den handler om og hvordan den ble til. Ettersom den handler om døden er det fint, spesielt for noen, å bli forberedt på temaet. Barn som har nære eller vanskelige møter med døden bør forberedes på hva de skal se og kanskje oppleve forestillingen sammen med en voksen.

Heftet er delt inn i 2 deler:

Del 1 kan gjennomføres i forkant av forestillingen. Her finner dere informasjon om forestillingen, skuespillerne og Simon Flem Devold. Under hver bolk finner dere oppgaver dere kan jobbe med i klasserommet før dere ser forestillingen.

Del 2 inneholder oppgaver som klassen kan jobbe med i etterkant av forestillingen. De handler både om tema og om teater.

Oppgavene og informasjonen i heftet er rettet mot lærere og elever i 5. til 7.ende klasse. Vi håper at arbeid med innholdet kan skape et godt grunnlag for bra samtaler og større forståelse for et vanskelig tema.

Vi sees snart!

Beste hilsner fra

Kristine, Tom-Stian og Alexander i Rimfrost Teaterensemble

DEL 1 FORARBEID

HVORDAN FORESTILLINGEN BLE TIL

I 2013 skulle Rimfrost lage en sommerforestilling. Vi ønsket å lage en forestilling for barn og ungdom som interesserte dem og snakket om noe som er viktig for oss alle. Hva skulle det være da?

Etter mye leting, og tips fra bibliotekaren på Finnsnes, fant vi boken «Morten 11 år» skrevet av en mann som het Simon Flem Devold. Boken handlet om møtene mellom Morten på 11 år som var dødssyk og journalisten Simon. Det som stod i boka hadde skjedd helt på ordentlig i 1995. Simon drev på denne tiden en spalte i Aftenposten som het «På skråss». I denne spalten kunne barn skrive brev til Simon og spørre om hva enn de måtte lure på, mens Simon skulle svare barna så best han kunne.

En av de som skrev brev til Simon var Morten. Han fortalte om livet nå som han var blitt veldig syk, at han ikke var redd for å dø og at han hadde veldig lyst å møte Simon. Brevet hans kom på trykk i avisa i februar 1995. Og reaksjonene på dette brevet var større enn noen hadde tenkt seg. Morten fikk flere tusen brev i svar. Sekkevis fra barn, ungdom og voksne. Simon besøkte Morten på sykehuset. De snakket sammen og Simon leste og svarte på brevene som Morten fikk.

En dag foreslo Simon at han kunne skrive samtalene deres om til en bok. Dette hadde Morten lyst til, men de måtte skynde seg siden Morten var veldig syk og ikke hadde lenge igjen å leve. Og bok ble det. Morten rakk til og med å lese gjennom hele boken og godkjenne den før han døde i april 1995.

Det var denne boken vi i Rimfrost nå leste og ble veldig begeistret over. Særlig det at denne historien hadde skjedd på ordentlig gjorde at vi synes det var viktig å dele den og fortelle den videre til andre barn. Det at Morten fikk så mange svar på brevet sitt var for oss et bevis på at dette var viktig å snakke

mer om. Dette måtte vi lage forestilling om! To og et halvt år etterpå, sommeren 2013, var forestillingen «Morten 11 år» ferdig.

Forestillingen løfter frem disse møtene mellom Morten og Simon, og gjennom Mortens øyne tar publikum med på en reise gjennom den siste tida til en ung gutt. «Morten 11 år» er en sann historie om at vanskelige ting også kan være rart og morsomt. Om postmenn, lego, rare drømmer og å være redd for det man ikke vet hva er.

Oppgaver:

Gå inn på <http://vimeo.com/77709729> for å se teaseren til forestillingen.

Skriv ned hvilke forventninger du har til forestillingen. Hvordan tror du forestillingen vil være? Hva tror du at du får se? Tror du forestillingen blir morsom eller trist? Diskuter gjerne sammen i klasserommet om hva dere har skrevet ned.

Les brevet fra Morten. (Les høyt i klassen eller kopier opp til alle og la alle lese hver for seg.) Skriv et brev til Morten som svar på brevet hans.

Hvis du skulle sende et brev til avisa, hva ville det handlet om?

OM FORFATTEREN SIMON FLEM DEVOLD

Simon Flem Devold ble født i 1929 og døde i 2015. Han var forfatter, musiker, journalist og Norges uoffisielle barneombud. Devold jobbet i mange år innenfor ulike prosjekter som representant og forsvarer for barn og unge. Det han er mest kjent for er sin faste barnespalte i Aftenposten «På skråss med Simon». Spalten ble startet i 1984 og avsluttet i 2012. Simon mottok så mange som 200 000 brev gjennom de nesten 30 årene spalten var i avisen.

Barnespalten hadde en spesiell verdi ettersom Simon aldri stilte spørsmål eller ba noen skrive om et spesielt tema. Brevene handler om ting som ligger innsenderne nært hjertet. Gjennom Simon har norske barn i en årrekke møtt empati, klokskap og omsorg i sine undringer om alt mellom himmel og jord.

Da Rimfrost spurte om å få bruke boken hans til å lage teaterforestilling svarte han dette i et personlig brev til oss:

«Jeg er glad for ideen dere har bak dette prosjektet. Jeg forstod jo da vi snakket i telefonen, at vi har de samme tankene om barns spørsmål og undring, og hvordan vi voksne skal stille oss til dem. Det er slike ideer som har vært grunnlaget i de 26 årene jeg har hatt den ukentlige siden i Aftenposten. Først og fremst er det spørsmål om respekt for barn og for barns tanker og undring. Jeg blir glad når jeg møter unge mennesker som har en slik innstilling - jeg er 81 år, og legger snart årene inn.» - Simon Flem Devold

Vi som jobber med denne forestillingen er veldig glad for det arbeidet som Simon har gjort, og at han skrev den flotte boken om møtene med Morten. Vi er også glad for at Simon fikk muligheten til å se forestillingen i 2014, før han døde. Han likte den godt og sa at Morten nok også ville gjort det.

Oppgaver:

Gå inn på hjemmesiden www.paskrass.no. Her er alle brevene som Simon mottok samlet. Finn et tema dere vil søke på og les et av brevene høyt for klassen. Hvis dere skulle svart på brevet, hva ville dere svart?

Kan brevene som dere leste og svarene dere lagde brukes til replikker i en liten teaterdialog? Gå sammen to og to. Finn et brev dere vil jobbe med. Skriv ned svar på spørsmålene i brevet, deretter kan dere lage et lite manus. Les dialogen for klassen hvor dere veksler på replikkene.

SKUESPILLERNE I FORESTILLINGEN

Alle kjenner noen som har vært veldig syk eller noen som har dødd. Dette kan være vanskelig å prate om, men vi tenker at det er fint å kunne dele tanker om det som er vanskelig også. Derfor skal vi som spiller i forestillingen fortelle litt om oss selv og en opplevelse vi har hatt med sykdom eller død.

«Jeg heter Kristine Myhre Tunheim og er skuespiller. I dette stykket spiller jeg rollen som Morten. Jeg liker veldig godt å være skuespiller for da kan jeg være hvem som helst og alt mulig. Jeg er egentlig ikke så redd for å dø, men jeg er litt redd for at de rundt meg skal dø for tidlig. Farmoren min døde for et år siden, men hun ble 102 år gammel og var ganske sliten av å leve, så da var det litt mindre trist».

«Jeg heter Tom-Stian Lenningsvik og er skuespiller. I denne forestillingen spiller jeg Svein, Postmann og Himmelvesen. Humor er viktig for meg. Da jeg var 10 år gammel ble moren diagnostisert med Multippel Sklerose. Jeg har erfart hvordan sykdommen har endret oss i familien, og måten vi forholder oss til livet og døden på, på godt og vondt. For meg er det viktig å bruke humor for å takle de tingene som er vanskelig».

«Jeg heter Alexander Rindestu og er skuespiller. I denne forestillingen spiller jeg Simon Flem Devold, sykepleier og himmelvesen. Jeg er og har alltid vært klassens klovn og kommer nok aldri å slutte med det. For 5 år siden døde pappaen min og det var veldig trist og rart på en og samme gang. Pappa var en veldig morsom fyr. Det som har hjulpet meg er å tenke på alle de morsomme stundene med han».

Oppgaver:

Individuell oppgave: Hva tror du skjer etter døden? Kjenner du til noen religioner som har en mening om hva som skjer etter døden? Hvilke da? Tegn en tegning av slik du tror det er etter døden.

Gruppeoppgave: Gå sammen i grupper. Hver gruppe velger sin religion og undersøker hva som er religionens tro på hva som skjer etter døden. Presenter dette for klassen. (Ekstra utfordring: velg en religion du ikke har hørt om før.)

DEL 2 ETTERARBEID

Dere har nå sett forestillingen «Morten 11 år» og vi håper at dere likte den. Det er ikke alltid like lett å snakke om hva man synes om teater, men det har vi tenkt å gi dere noen ideer om hvordan gjøre. Dette gjør vi gjennom å gi dere noen oppgaver og aktiviteter dere kan gjøre sammen i klasserommet.

OPPGAVE: QUIZ

Denne oppgaven kan være fin å gjennomføre rett etter forestillingen slik at alle har den ferskt på minne. Her kan lærer være quizmaster mens elevene svarer hver for seg eller deles inn i grupper. Gjerne finn på egne spørsmål også.

- Hvor gammel var morten? (Svar: 11)
- Hva het mannen som Morten sendte brev til? (Svar: Simon)
- Hvem glemte kaffekoppen på taket til bilen? (Svar: Pappaen til Morten)
- Hvor skjedde møtene mellom Morten og Simon i stykket? (Svar: Sykehuset/Teaterscenen)
- Hva kom ut av boksen postmannen hadde på ryggen? (Svar: Brev)
- Kunne postmannen lese? (Svar: Ja)
- Hva het tantene til Simon? (Svar: Gudrun og Synnøve)
- Hvilket land i Norden skulle Svein først reise til? (Svar: Danmark)
- Hvem var det som avbrøt lekingen til Svein og Morten? (Svar: Sykepleieren/legen)
- Hvem var det Morten snakket til i slutten av stykket? (Svar: Lillebroren)
- Hvor mange skuespillere var det på scenen? (Svar: 3)
- Hvilken farge var det på scenografiveggene? (Svar: Hvit)
- Hvilken karakter brukte ikke sko i forestillingen? (Svar: Morten)

OPPGAVE: TEATERANMELDELSE

Etter forestillinger bruker journalister i avisene å skrive om hva de synes om forestillingen. Det kalles en teateranmeldelse. Ofte gir de stykket terningkast fra 1-6 der 1 er dårligst og 6 er best.

Diskuter hva dere ikke likte ved stykket:

- Var det noe som var morsomt?
- Var det noe som var trist?
- Hvor skjedde handlingen i stykket?
- Hvem var de to mennene som tente og slukket lyspærer i stykket?
- Hva skjedde med Morten på slutten av stykket?
- Hvilken skuespiller likte dere best?
- Hva synes dere om scenografien?
- La dere merke til hvordan musikken var?
- Hvordan ble lyset brukt i forestillingen?
- Er dette et viktig stykke? Hvorfor/Hvorfor ikke?
- Hva ville denne forestillingen fått på din terning?

Tenk at du skal skrive en teateranmeldelse til avisen der du gir terningkast og skriver hva du likte og ikke likte med teaterstykket. Prøv å svar på spørsmålene ovenfor og få svarene med i det du skriver. Dere kan også tegne den scenen dere likte og husker best fra forestillingen.

Send oss gjerne teateranmeldelsene. Vi har veldig lyst å høre hva dere mener om forestillingen.

Send til:

Rimfrost Teaterensemble SA

Vestregata 48

9008 Tromsø

E-post: arindestu@gmail.com

OPPGAVE: LAG DITT EGET SKYGGESPILL

Det du trenger er:

- Papp
- Pinner
- En sterk lampe
- Et laken
- Lydkilde for avspilling av musikk (Dersom man skal bruke musikk)

Klassen deles inn i grupper. Gruppene går inn på hjemmesiden www.paskrass.no og søker på et tema de synes er spennende og velger et brev de har lyst å lage en historie om. Hvem handler brevet om som du har valgt? Hvem er med i brevet? Og hvem trenger du da å klippe ut? Så klipper dere ut de figurene de trenger til historien og limer disse på pinnene.

For å lage skyggeveggen strekker man lakenet mellom to stoler (eller henger opp i taket/på en tørkesnor, slik at det er spent opp flatt) og setter lampen bak. Når man da fører pinnen med figurene mellom lakenet og lampen vil figurene vises som skygger på fremsiden. Det er lurt å ha en ganske sterk lampe og sette denne nært lakenet, da blir figurene skarpest mulig.

Gruppene jobber med fremføringen. Skal de bruke stemmer, vil de bare ha musikk eller er det en fortellerstemme? Til slutt lager man en visning for hele klassen der hver gruppe presenterer et lite skyggeteater.

OPPGAVE: BREV FRA FREMTIDEN

Vi har alle ting som vi bekymrer oss for eller ting vi lurer på. Derfor kan det av og til være fint å la fantasien hjelpe oss med å finne svar. I denne oppgaven elevene tenke seg at de lever 100 år frem i tiden og at de skal sende et brev til seg selv i nåtid. Hvordan er verden blitt? Hvordan har du det? Hvordan ser det ut i fremtiden?

Her er det fint om man gir elevene god tid til å svare. Kanskje kan man også her bruke skyggespill til å lage visninger av brevene sine.

VEDLEGG: BREVET MORTEN SENDTE TIL SIMON

Kjære Simon!

Her skal du få et rart brev, for nå vil jeg skrive et brev til deg, det har jeg tenkt på lenge. Men først var det slik at jeg ikke hadde tid. Og så fikk jeg plutselig veldig mye tid. Men da var jeg så svak at jeg ikke klarte å skrive noe på en stund. Hver gang jeg har tenkt å skrive, har jeg på en måte snakket med deg, inni meg. Du har vel ikke hørt det, men jeg har trodd at du hørte det, likevel. Noen ganger har jeg trodd at du svarte også. Jeg håper ikke du synes jeg er dum når jeg tenker slik.

Nå ligger jeg i en seng i et sykehus, og jeg har det ganske fint. Det er klart at jeg har hatt nokså vondt noen ganger, men det er noe som jeg på en måte er blitt vant til. Det hadde jeg aldri trodd at jeg skulle bli vant til noen gang.

Det jeg hadde tenkt at jeg skulle fortelle deg, er at noen ganger kan det være noe godt i det å bli syk. Jeg mener ikke at vi skal ønske at vi blir syk, men vi kan jo tenke på at det ikke alltid er bare vondt og trist. For min del, så er jeg så syk at jeg kommer nok ikke til å leve så lenge. Det synes jeg er trist, for livet mitt har blitt så mye bedre det siste året. Men nå skal jeg altså fortelle det som jeg ville skrive om.

Når jeg ville skrive før, så var det som at jeg hadde det ganske vondt. Eller var ensom, da. Spesielt hjemme. Mamma og pappa hadde alltid så mye å gjøre, og de jobbet og jobbet. Jeg er enebarn, og jeg fikk for det meste være alene. Masse ting fikk jeg, det var ingen av kameratene mine som hadde så mye som jeg. Jeg ønsket meg jo de tingene, når jeg tenker over det, men jeg ønsket meg mere at vi kunne ha det litt koselig hjemme noen ganger.

Jeg var ganske flink på skolen, og det var mamma og pappa veldig stolte av. De sa jeg var intelligent, og det var akkurat en slik gutt de hadde ønsket seg. Så det manglet ikke på at jeg fikk ros.

Men så ble jeg veldig syk for mere enn et år siden. Og siden det har jeg for det meste vært på sykehus. Eller kanskje jeg har vært like mye hjemme, det bare føles som at jeg har vært på sykehus hele tiden. Til å begynne med trodde legene at jeg skulle dø om noen uker. De sa det ikke til meg, men jeg har fått vite det etterpå. Og nå kommer det som var det gode med sykdommen min: Plutselig var det helt forskjellig med mamma og pappa og meg. De var hos meg nesten hele tiden, eller en av dem da, og de snakket mye om hvor glad de er i meg, og det hadde de ikke sagt noe spesielt om før. Jeg hadde ikke tenkt på det før nå etterpå, men jeg trodde ikke at de var noe glad i meg før jeg ble syk.

Jeg har snakket så mye med foreldrene mine på dette året. Etter hvert ble det slik at vi kunne snakke om nesten alle ting. Så jeg har fortalt at jeg var veldig ensom før. De sier at de forstod ikke hvor viktig det er at vi tre var mye sammen. De hadde så fine jobber, men nå har de trappet ned, som de sier, for de synes det er viktigere å være sammen med meg.

Det rare er at de sier at de har oppdaget at de må være mere sammen med seg selv også. Så jeg har sagt til dem at når jeg ikke lever lenger, så må de ikke trappe opp med jobbinga igjen, for nå ser de at det er finere å være sammen og være glad i hverandre.

Ja, jeg skriver bare i vei, men nå får det vel være nok. Nå vet jeg at det ikke er så lenge jeg har igjen, det har jeg fått vite. Det som jeg er gla for likevel, det er at jeg fikk oppdage noe som jeg aldri oppdaget da jeg var frisk. Og det har mamma og pappa oppdaget også. De gråter noen ganger når de er her, men jeg for min del er sikker på at vi kommer til å se hverandre igjen. Så hvis du har lyst til å treffe meg, er det vel best at du gjør det litt fort. Så derfor sier jeg adressen min til deg. Men det trenger du ikke si til noen andre.

Morten, 11 år